

ACC. N:R M. 11132:1.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Begravnings seder i min födelseförsamling Stäpnie för
omkring 40 år sen.

Först skulle ett dödsfall anmälas till kyrkoherden,
som på den tiden var Per Otto Ljöttr, sen var det att
ställa ^{om} d. s. kallade själaringningen, det skulle ringas med
kyrkans båda klockor en halv tim. för äldre mellan
klock 12-12 och för barn mellan 11-1/2 12, dertill inbjöds närmas-
ste grannars drängar, det brukade ^{vara} tre stycken, det ansågs näm-
ligen ansträngande så en skulle skiftesvis vila men två
ringde, de skulle koma med sig smörgäsar samt ett kvarter
brännvin att styrka sig med efter ringningen, då den döde var
från d. s. kallade utbrytningen, efter återkomsten till sorgestäl-
let skulle ringarna bjudas på en god middagsmåltid med
i flesta fall risgröt till efterätt. Samma drängar skulle så
anmodas att gräva groven samt utföra dertill hörande ring-
ning minst en kvartstid, det kallades ringa för groven. På
sorgestället var det att ställa i ordning ett rum där den döde
skulle ligga till begravningsdagen, detta rum skulle rundtom

Lef 70

klädas med rentvättade lakan, och så skulle små nätta stjärnor av svart tyg klippas ut o fästas på de upphängda vita lakanen. Sen var det att fortast möjligt få gjort en likkista hos en vand snickare, i Skåfrie var det på den tiden två gamla snickare som gjort många likkistor, den ene hette Per Frennesson o den andre Truls Nilsson, en likkista skulle på den tiden hava en utlåt buktig form hvilket gick till på det sättet att bräderna sveddes på innersidorna över en sakta värme, då kistan var färdig beströks den med svart färg blandad med stenhölsolja, i botten på kistan lades hyvelspån eller enust mjukt underlag samt derpå rentvättade lakan samt kuddkudde. Gravuppsättningen gjordes i flästa ^{fall} dagen innan begravningen, även då skulle drängarna hava med sig en försvarlig mathög jemte brännvin.

Begravningsdagen samlades inbjudna gäster vid elfva tiden på f.m. då förningar av olika slags matvaror samt hembakade socherkakor avlämnades, närmaste släktingar brukade även dagen innan skicka en eller två slagade höns som skulle kokas med i soppan till begravningsmiddagen som bestod

av färsk kräftsoppa med klump samt oxkött med pepparotsås
stekt hönskött och flera sorters kakor till efterrätt. Då gästerna
samlats bjöds på kaffe med dopp, i karlarna bjöds på en gåk,
innan den avlidne skulle bäras ut samlades så många, som
kunde få plats i liksrummet, då en bön eller några psalms läs-
tes av någon äldne anhörig, då ej kyrkoherden var närvarande.
jordfästningarna var för i tiden vanligen mellan kl. 12 o 1 på mid.
två äldriga mennor, som ej voro för våra besläktade med
den avlidne ombads att bära prästvarna då sådana användes
dessa båda brukar gå före i processionen. Hemvärda likbärare
handdukar användes, som voro så långa att de lades ett
varv rundt om kistan och upp över axlarna på bärarna, de
avlidne åkte sin sista ^{färd} på en vanlig dåtida fjedervagn, det var
sällan särskild likvagn lånades ty sådan fanns ej i Stäpvie
på den tiden. Samma ringare som förut skulle samlas
minst en tim. före begravningsgästerna, även nu skulle de
medhava en bra matkorg samt $\frac{1}{4}$ ter brännvin allt under förut-
sättning att den avlidne var från den så kallade utbrytningen

III

då marschen till kyrkan kunde taga 30-40 minuter, då ringarna
fram fram till kyrkan skulle två av dem se till att graven
med vad der till hörde var i ordning och verktygen, som
 varit inställda i vapenhuset skulle tagas fram o liggas tillrät-
ta på jordkullen vid graven och en man skulle gå upp i tor-
net för att hålla utkik, då begravningsföljet närmade sig
halfvägs mot kyrkan skulle ringningen börja och fortgå tills
alla samlats utanför kyrkogårdarna. Nu var det klokanen
^{som} på den tiden var Nils Falk, som går före likprocessionen och sjunger
den gamla psalmen jag går mot döden vart jag går, då kristan sattes
i graven slutade kantorn med sängen och prästen höll ett liktal
som längre eller kortare berörde den avlidnes goda gärningar samt
derefter förrättade jordfästningen, som på den tiden alltid skedde
vid den öppna graven, derefter höll prästen en kortare likpredikan
och sen sjöng kantorn en psalm o så var det slut, nu börja ring-
ningen igen och skulle vara minst 20 minuter under tiden tog
de yngre av begravningsjästerna verktygen o börja igenfylla graven
nu hörde tillbaka alla inbjudna gäster och begravningsgillet börja.

När ringningen var slut länsades matmorgnen på sitt innehåll och sen skulle ringarna se till att gravhullen blev vackert upplagd o ordnad. Nu var även ringarna komna tillbaka och skulle även bjudas på middag tillsammans med traktören o uppässarna samt övrig på stället varande personer, traktören var på den tiden alltid någon manlig passande person sen bortåt eftm. samlades mannaerna omkring Toddybordet o kvinnorna omkring kaffebordet en god Toddy skulle helst drickas av Västindisk rom som hade den färgen o smaken som var juvligast, under Toddydrikandet skulle även sökas tobak av långpipor, ibland kunde det kända att även kortleken kom i bruk.

Vad jag skrivit ansågs ju förtiden att vara en riktigt hederlig begravning bland vanligt bondfolk i västra delen av Torne härad.

Flädie i Maj 1949

Per Larsson